



EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 11.12.2023.
COM(2023) 776 final

2023/0458 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS,

**ar ko nosaka nostāju, kura Eiropas Savienības vārdā jāieņem Pasaules Tirdzniecības
organizācijas 13. Ministru konferencē par Austrumtimoras Demokrātiskās Republikas
pievienošanos PTO**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA PRIEKŠMETS

Šis priekšlikums attiecas uz Padomes lēmumu par nostāju, kas Savienības vārdā jāpieņem Pasaules Tirdzniecības organizācijas ("PTO") 13. Ministru konferencē attiecībā uz paredzēto lēmuma pieņemšanu par Austrumtimoras Demokrātiskās Republikas pievienošanos PTO.

2. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

2.1. Līgums par Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidošanu ("PTO līgums")

Līgums par Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidošanu ("PTO līgums") tiecas sasniegt līguma preambulā minētos mērķus. Līgums stājas spēkā 1995. gada 1. janvārī.

Eiropas Savienība ("ES") ir līguma puse.¹ Arī visas ES 27 dalībvalstis ir līguma puses. PTO var pieņemt lēmumus saskaņā ar PTO līgumā izklāstītajām procedūrām.

2.2. Pasaules Tirdzniecības organizācijas Ministru konference

Ministru konference, kas ir PTO augstākā lēmumu pieņemšanas struktūra, notiek vismaz reizi divos gados. Saskaņā ar tiesību aktiem, kā arī praksē lēmumi tiek pieņemti pēc konsensa principa.

Nākamā Ministru konferences sanāksme notiks 2024. gada 26.–29. februārī Apvienotajos Arābu Emirātos, Abū Dabī.

2.3. PTO Ministru konferences paredzētais akts un priekšlikuma pamatojums un mērķis

PTO 13. Ministru konferencē var pieņemt lēmumu par Austrumtimoras Demokrātiskās Republikas (Austrumtimoras) pievienošanos PTO.

PTO dalībvalstu un Austrumtimoras vienošanās par Austrumtimoras pievienošanās noteikumiem organizācijai ir noslēgšanas posmā. Tas notiek pēc vairākus gadus ilgām sarunām, kas sākās, kad Austrumtimora 2016. gadā iesniedza pieteikumu par pievienošanos PTO.

Iesniedzot Padomei apstiprināšanai Austrumtimoras pievienošanās noteikumus PTO, Komisija uzskata, ka šie noteikumi ir līdzsvarots un vērienīgs tirgus atvēršanas saistību kopums, kas nodrošinās ievērojamus ieguvumus gan Austrumtimorai, gan tās PTO tirdzniecības partneriem. Austrumtimoras pievienošanās lūgums tika izskatīts saskaņā ar PTO Vispārējās padomes noteiktajām pamatnostādnēm par vismazāk attīstīto valstu pievienošanos.

2.4. Saskaņība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā

Daudzpusēja sadarbība ir ES tirdzniecības politikas stūrakmens, un ES atbalsta trešo valstu pievienošanos PTO, ievērojot atbilstošus noteikumus.

2.5. Saskaņība ar citām Savienības politikas jomām

Saskaņā ar ES ārējo darbību un attīstības politiku priekšlikums nostiprinās Austrumtimoru daudzpusējā tirdzniecības sistēmā saskaņā ar PTO Vispārējās padomes noteiktajām pamatnostādnēm par vismazāk attīstīto valstu pievienošanos.

¹ Padomes Lēmums 94/800/EK (1994. gada 22. decembris) par daudzpusējo sarunu Urugvajes kārtā (no 1986. gada līdz 1994. gadam) panākto nolīgumu slēgšanu Eiropas Kopienas vārdā jautājumos, kas ir tās kompetencē (OV L 336, 23.12.1994., 1. lpp.).

3. NOSTĀJA, KAS JĀIEŅEM SAVIENĪBAS VĀRDĀ

Vispārīgas piezīmes

Šā priekšlikuma mērķis ir ļaut ES pievienoties konsensam, kas Pasaules Tirdzniecības organizācijā varētu tikt panākts attiecībā uz tāda paredzētā akta pieņemšanu Ministru konferencē, kurš ietver lēmumu par Austrumtimoras pievienošanu PTO.

Lai gan vēl nav skaidrs, vai un kādā mērā PTO dalībvalstis spēs rast konsensu par paredzēto aktu, 13. Ministru konferencē ieņemamo Eiropas Savienības nostāju iepriekš nosaka Padome, izpildot LESD 218. panta 9. punktu².

Šis priekšlikums attiecas uz iespējamu lēmumu, ko 13. Ministru konferencē varētu pieņemt par Austrumtimoras pievienošanu PTO. Austrumtimoras valdība 2016. gadā iesniedza pieteikumu par pievienošanu PTO. 2016. gada 7. decembrī tika izveidota Austrumtimoras pievienošanās darba grupa. Darba grupas sestā sanāksme notika 2023. gada 11. oktobrī. Daudzpusējās sarunas par papildu ar tirdzniecību saistītām jomām joprojām turpinās. Komisija 2023. gada martā ES vārdā pabeidza divpusējās sarunas par visaptverošu Austrumtimoras tirgus atvēršanas saistību kopumu. Paredzams, ka pievienošanās PTO radīs pozitīvu un ilgstošu ieguldījumu Austrumtimoras ekonomisko reformu un ilgtspējīgas attīstības procesā. ES būtu jāatbalsta Austrumtimoras pievienošanās.

Tā kā patlaban norisinās sarunas, Komisija cer, ka Padome pieņems lēmumu par ES nostāju attiecībā uz sarunu rezultātu, kad situācija ar attiecīgajiem tekstiem būs kļuvusi skaidra, proti, vai nu Ministru konferences sākumā, vai tās gaitā.

Šī iniciatīva pilnībā saskan ar spēkā esošajiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā. Līdzīgi lēmumi tika sagatavoti iepriekšējām PTO Ministru konferencēm, tostarp pēdējoreiz – PTO 10. Ministru konferencei 2015. gadā³.

PTO pievienošanās noteikumu kopsavilkums

Saistību grafiks: preces un pakalpojumi

Tarifi precēm

Austrumtimoras tarifu sarakstā ir 10 810 tarifu pozīcijas. Austrumtimora uzņemas saistības par 100 % no sava grafika un no pievienošanās dienas ievieš galīgās saistošās likmes, izņemot dažām tarifu pozīcijām, kurās klasificēti informācijas tehnoloģiju produkti (378 tarifu pozīcijas 2027. gadā un 27 tarifu pozīcijas 2030. gadā).

- Rūpniecības preces: Vidējā galīgā saistošā likme nelauksaimnieciskiem ražojumiem ir 10,0 % (augstākā tarifa likme ir svaigām zivīm un bambusam — 80 %).
- Lauksaimniecības preces: Vidējā galīgā saistošā likme lauksaimniecības produktiem ir 15,7 % (augstākā tarifa likme ir kafijai un kakao — 80 %).

Šie vidējie tarifu līmeņi vismazāk attīstītajām valstīm ir ļoti vērienīgi, jo īpaši ņemot vērā Austrumtimoras ekonomikas nelielo apjomu un neaizsargātību.

Pakalpojumi

² Ja (pretēji pašreizējām prognozēm) konsenss tiks formalizēts starptautiskā nolīgumā, ar ko groza PTO līgumu, vai plurilaterālā starptautiskā nolīgumā starp dažām PTO dalībvalstīm, Komisija, pēc tam kad minētie dokumenti būs pieņemti un nodoti apstiprināšanai 13. Ministru konferencē vai attiecīgajām PTO dalībvalstīm apstiprināšanai 13. Ministru konferencē, saskaņā ar LESD 218. panta 6. punktu iesniedz vajadzīgos priekšlikumus.

³ [pdf \(europa.eu\)](https://pdf.europa.eu)

Ņemot vērā Austrumtimoras vismazāk attīstītās valsts statusu, tās specifisko saistību grafiks attiecībā uz pakalpojumiem ir ļoti plašs un vērienīgs. Austrumtimora uzņemsies saistības par piekļuvi tirgum un valsts režīma piemērošanu daudzās pakalpojumu nozarēs, arī tādās kā profesionālie pakalpojumi, datorpakalpojumi un citi uzņēmējdarbības pakalpojumi, sakaru pakalpojumi, būvniecības pakalpojumi, izplatīšanas pakalpojumi, izglītības pakalpojumi, vides pakalpojumi, finanšu (apdrošināšanas un banku) pakalpojumi, ar veselību saistīti un sociālie pakalpojumi, tūrisma pakalpojumi un ar ceļošanu saistīti pakalpojumi, rekreācijas, kultūras un sporta pakalpojumi un transporta pakalpojumi. Austrumtimora arī apņemsies ievērot atsauces dokumentu par pakalpojumu iekšzemes regulējumu.

4. JURIDISKAIS PAMATS

4.1. Procesuālais juridiskais pamats

4.1.1. Principi

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 218. panta 9. punktā paredzēti lēmumi, ar kuriem nosaka *“nostāju, kas Savienības vārdā jāapstiprina kādā ar nolīgumu izveidotā struktūrā, ja šāda struktūra ir tiesīga pieņemt lēmumus ar juridiskām sekām, izņemot lēmumus, kas papildina vai groza attiecīgajā nolīgumā noteikto iestāžu sistēmu”*.

Jēdziens *“lēmumi ar juridiskām sekām”* ietver aktus, kam ir juridiskas sekas saskaņā ar starptautisko tiesību normām, kuras reglamentē attiecīgo struktūru. Tas ietver arī instrumentus, kam nav saistoša spēka saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, bet kas *“var būtiski ietekmēt Eiropas Savienības likumdevēja pieņemtā tiesiskā regulējuma saturu”*⁴.

4.1.2. Piemērošana konkrētajā gadījumā

PTO Vispārējā padome ir ar nolīgumu, proti, PTO līgumu, izveidota struktūra, kura saskaņā ar PTO līguma IV panta 1. punktu ir pilnvarota pieņemt lēmumus par visiem jautājumiem, kurus aptver jebkurš daudzpusējs tirdzniecības nolīgums, arī lēmumus ar juridiskām sekām.

Iepriekš minētie paredzētie akti ir akti, kam ir juridiskas sekas, jo saskaņā ar starptautiskajām tiesībām tie var skart Savienības tiesības un pienākumus.

Paredzētie akti nepapildina un negroza nolīgumā noteikto iestāžu sistēmu.

Tāpēc ierosinātā lēmuma procesuālais juridiskais pamats ir LESD 218. panta 9. punkts.

4.2. Materiālais juridiskais pamats

4.2.1. Principi

Lēmumam, ko pieņem saskaņā ar LESD 218. panta 9. punktu, materiālais juridiskais pamats galvenokārt ir atkarīgs no tā, kāds mērķis un saturs ir paredzētajam aktam, attiecībā uz kuru Savienības vārdā tiek ieņemta nostāja. Ja paredzētajam aktam ir divi mērķi vai divi komponenti, no kuriem viens ir klasificējams kā galvenais, bet otrs ir pakārtots, lēmums saskaņā ar LESD 218. panta 9. punktu jābalsta uz viena materiālā juridiskā pamata, proti, tā, kas nepieciešams galvenajam vai dominējošajam mērķim vai komponentam.

4.2.2. Piemērošana konkrētajā gadījumā

Paredzētā akta galvenais mērķis un saturs attiecas uz kopējo tirdzniecības politiku.

Tāpēc ierosinātā lēmuma materiālais juridiskais pamats ir LESD 207. pants.

⁴ Tiesas spriedums, 2014. gada 7. oktobris, Vācija/Padome, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, 61.–64. punkts.

4.3. Secinājums

Ierosinātā lēmuma juridiskajam pamatam vajadzētu būt LESD 207. pantam saistībā ar 218. panta 9. punktu.

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS,

ar ko nosaka nostāju, kura Eiropas Savienības vārdā jāieņem Pasaules Tirdzniecības organizācijas 13. Ministru konferencē par Austrumtimoras Demokrātiskās Republikas pievienošanos PTO

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 207. panta 4. punkta pirmo daļu saistībā ar tā 218. panta 9. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Marrakešas Līgumu par Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidošanu ("PTO līgums") Savienība noslēdza ar Padomes 1994. gada 22. decembra Lēmumu 94/800/EK⁵, un tas stājās spēkā 1995. gada 1. janvārī.
- (2) Saskaņā ar PTO līguma IV panta 1. punktu un IX panta 1. punktu Pasaules Tirdzniecības organizācijas ("PTO") Ministru konference lēmumus var pieņemt pēc konsensa principa.
- (3) PTO Ministru konference savā 13. sanāksmē 2024. gada 26.–29. februārī var pieņemt lēmumu par Austrumtimoras pievienošanos PTO.
- (4) Ir lietderīgi noteikt nostāju, kas Savienības vārdā jāieņem PTO Ministru konferencē, jo attiecīgie lēmumi Savienībai būs saistoši.
- (5) Sarunas par Austrumtimoras pievienošanos PTO sākās 2016. gadā. 2016. gada 7. decembrī tika izveidota Austrumtimoras pievienošanās darba grupa. Darba grupas sestā sanāksme notika 2023. gada 11. oktobrī. Daudzpusējās sarunas par papildu ar tirdzniecību saistītām jomām joprojām turpinās. Komisija 2023. gada martā ES vārdā pabeidza divpusējās sarunas par visaptverošu Austrumtimoras tirgus atvēršanas saistību kopumu. Paredzams, ka pievienošanās PTO radīs pozitīvu un ilgstošu ieguldījumu Austrumtimoras ekonomisko reformu un ilgtspējīgas attīstības procesā. ES būtu jāatbalsta Austrumtimoras pievienošanās,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Nostāja, kas Savienības vārdā jāieņem PTO 13. Ministru konferencē ir šāda.

Pievienoties PTO dalībvalstu panāktajam konsensam ar mērķi pieņemt lēmumu par Austrumtimoras pievienošanos PTO.

⁵ OV L 336, 23.12.1994., 1. lpp.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Komisijai.
Briselē,

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*